

УДК 343:349

О. Шнирко

SUBJECTIVE ASPECT OF A CRIME OF KNOWINGLY UNLAWFUL DETENTION, FORCED BRINGING, HOUSE ARREST, OR HOLDING IN CUSTODY

О.С. Шнирко

*аспірант кафедри кримінального права,
кримінології, цивільного та господарського права
ВНЗ «Національна академія управління»*

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ЗЛОЧИНУ ЗАВІДОМО НЕЗАКОННІ ЗАТРИМАННЯ, ПРИВІД, ДОМАШНІЙ АРЕШТ АБО ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ

Постановка проблеми. Питання, що стосуються суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 371 КК України, мають важливе теоретичне та практичне значення, тому потребують належного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 371 КК України, певною мірою досліджували такі науковці, як В.І. Тютюгін, О.О. Дудоров, М.І. Хавронюк, М.І. Мельник та ін. Проте ці важливі як у теоретичному, так і в практичному плані проблеми не знайшли свого належного висвітлення.

Мета статі полягає у з'ясуванні суб'єктивної сторони злочину завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою.

Основні результати дослідження. Під суб'єктивною стороною злочину в науці кримінального права розуміють психічне ставлення особи до вчиненого нею суспільно небезпечного діяння і його наслідків, що характеризуються конкретною формою вини, мотивом і метою злочину [1, с. 115]. Утворюючи психологічний зміст суспільно небезпечного діяння, ця сторона злочину є його внутрішньою (щодо зовнішньої об'єктивної сторони злочину) стороною, невід'ємною від суб'єкта [1, с. 115]. Проблема суб'єктивної сторони злочинів і, зокрема, досліджуваного складу злочину відноситься до числа найменш вивчених [2, с. 392–396; 3, с. 25–30; 4, с. 6–73; 5, с. 144–148; 6, с.11–15; 7, с. 438–509]. Це робить її надто актуальною, особливою в сучасний період боротьби зі злочинами проти правосуддя. Для того, щоб у подальшому уникнути дискусійних моментів, з'ясуємо загальні питання, що стосуються суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 371 КК України. Оскільки поведінки людини, в тому числі й злочинна, являє собою органічну єдність зовнішньої (фізичної) і внутрішньої (психологічної) сторін, то злочин характеризується з допомогою ознак, що відносяться не тільки до зовнішньої, але й до внутрішньої сторони діяння. Кожна з цих ознак, в тому числі і ознаки суб'єктивної сторони, повинна

бути вичерпно досліджена у випадку застосування кримінально-правової норми (ст. 3 КК), щоб юридична характеристика вказаної кримінально-правової норми повністю збігалася із законодавчим її описанням.

Зазначена вище вимога набуває особливої важливості для застосування ст. 371 КК, оскільки найменший відступ від принципу законності в зазначеному питанні може потягти за собою тяжкі наслідки. Однак у практичній діяльності ще зустрічаються непоодинокі випадки засудження за діяння без вини, а також призначення покарання, що не відповідає ступеню вини особи. Ці помилки досудового розслідування і судового провадження можуть мати різні чинники: 1) більш складний процес установлення і доказування ознак суб'єктивної сторони ніж об'єктивної; 2) відсутність, в переважній більшості, повного законодавчого описання юридичної характеристики конкретного діяння (зокрема, в ст. 371 КК); 3) недооцінка значення суб'єктивних ознак і їх поверхневе дослідження; 4) вільне тлумачення таких інститутів кримінального права: суб'єктивна сторона, вина, мотив і мета (які не збігаються з їх законодавчим описанням) тощо.

Не претендуючи на остаточне вирішення проблем суб'єктивної сторони як кримінально-правового інституту і зважаючи на обмежений обсяг роботи, зосередимося лише на вивченні тільки тих питань, що безпосередньо пов'язані з висновками по темі вказаного дослідження. В юридичній літературі суб'єктивна сторона складу злочину, зокрема передбаченого ст. 371 КК, визначається як психічне ставлення особи до вчиненого нею діяння із певною формою вини, мотивом і метою [8, с. 115]. Таким чином, однією і тією ж формулою психічного ставлення позначається і частина, і ціле — суб'єктивна сторона й вина [9, с. 5]. Це, на нашу думку, призводить до стирання межі між ними та іншими далекоглядними цілями, а також пов'язано з питанням про зміст суб'єктивної сторони злочину, точніше — про її співвідношення з виною.

Іноді суб'єктивна сторона трактується як психічне ставлення особи до вчиненого нею суспільно небезпечного діяння та до його наслідків, яке характеризується виною, мотивом і метою злочину [10, с. 161]. Проте і таке визначення не повністю обґрунтоване, оскільки психічне ставлення суб'єкта являє собою вину у формі умислу і необережності, а вся суб'єктивна сторона включає в себе не лише названі, а й інші компоненти, зокрема емоції, що проявляються в злочинній поведінці.

Стосовно проблеми співвідношення суб'єктивної сторони і вини висловлені три основні судження: 1) П.С. Дагель вважає, що вина являє собою внутрішню, суб'єктивну сторону злочину, психічне ставлення суб'єкта до свого суспільно небезпечного діяння і його наслідків, виражене в злочині [11, с. 78]. Іншими словами, вчений ототожнює суб'єктивну сторону і вину, наголошуючи на тому, що інтелектуально-вольова діяльність людини нерозривно пов'язана з мотивацією й емоційною діяльністю [12, с. 41]. Суб'єктивна сторона не вичерпується виною, а включає в себе, поряд із виною, мотив і мету злочину, заснована на змішанні суб'єктивної сторони злочину (вини) і ознак складу злочину, що характеризують цю суб'єктивну сторону (умисел, необережність, мотив, мету, афект, завідомість тощо), а також на змішанні понять змісту і форми вини [13,

с. 123]. Слід погодитися з думкою А.І. Рарога: 1) що ця позиція непереконлива з точки зору теорії і несприятлива — з точки зору практики; 2) що ототожнення вини і суб'єктивної сторони не відповідає законодавчій характеристиці вини (закон розглядає вину як родові поняття умислу і необережності, інші психологічні моменти до поняття вини не виключає). Законодавець до змісту вини (умислу і необережності) відносить лише свідомість і волю; 3) у трактуванні П.С. Дагеля вина не конкретизована з позиції юридичної характеристики і включення до вини мотиву, мети, емоцій, завідомості та інших психологічних ознак, коло яких точно не визначено, позбавляє ці ознаки самостійності (хоча в законі таке значення їм нерідко надається); 4) ця концепція страждає логічною непослідовністю, оскільки П.С. Дагель, характеризуючи вину, ставив мотив і мету на один рівень з умислом і необережністю, але, аналізуючи останні, він ставить мотив і мету в один ряд не з умислом і необережністю, а вже зі свідомістю і волею (тобто це елемент самого умислу); 5) вона суперечить положенням філософії, тому що автор стверджує, що форма вини визначається лише свідомістю і волею, а інші психологічні елементи на форму вини не впливають, хоча і входять до змісту вини (що форма вини вужча, ніж її зміст) [4, с. 5–8]. Отже, ототожнення суб'єктивної сторони і вини є необґрунтованим.

Натомість деякі автори розглядають вину як поняття більш широке, ніж суб'єктивна сторона. Так, Ю. А. Демидов стверджує, що вина не може зводитися до якого-небудь елемента злочину, чи до умислу і необережності, чи до діяння, взятого з його об'єктивної сторони (вона однаково виражається як в об'єктивній, так і в суб'єктивній стороні злочину) [14, с. 114]. Г.А. Злобін зазначає, що вина, яка складає суб'єктивну сторону злочинного діяння, одночасно виступає як цілісна характеристика злочину в усіх його істотних для відповідальності відношеннях і що ці властивості вини роблять її необхідною і достатньою підставою кримінальної відповідальності (протилежним як об'єктивному, так і абстрактно-суб'єктивному інкримінуванню) [15, с. 23].

Варто зазначити, що Ю.А. Демидов і Г.А. Злобін помилково вважають, що вина є одним із елементів (ознакою) суб'єктивної сторони, тоді як вона включає в себе як об'єктивну, так і суб'єктивну сторону злочинного діяння. З цього приводу слід погодитися з думкою А.І. Рарога, що це є не що інше, як відродження концепції «двох вин» Б.С. Утевського, яка не була сприйнята наукою і судовою практикою [16, с. 9]. Необхідно також погодитися з думкою А.І. Рарога, що такі судження Ю.А. Демидова, Г.А. Злобіна та ін. мають під собою ґрунт непорозуміння, що в досудовому слідстві та судовій практиці термін вина застосовується в двох значеннях: а) в науці кримінального права поняття вини означає наявність в діяннях особи умислу і необережності; б) на практиці про вину говорять як про доведеність факту вчинення злочину конкретною особою [17, с. 15; 18, с. 50].

У вітчизняній науці кримінального права переважає думка, згідно з якою психологічний зміст суб'єктивної сторони злочину розкривається з допомогою таких юридичних ознак, як вина, мотив і мета, що характеризують різні форми психологічної активності людини. Ці ознаки пов'язані між собою, однак є самостійними психологічними явищами, не підміняють одна одну та мають різне

значення. Все ж слід погодитися з В.К. Матвійчуком та С.А. Тарарухінім, що до суб'єктивної сторони злочину необхідно віднести і таку психологічну ознаку, як емоції, адже вони знайшли законодавче закріплення в КК України [9, с. 6].

Слід зазначити, що ознаки суб'єктивної сторони конкретного складу злочину або називаються в диспозиції статті 371 КК, або визначаються характером злочинного посягання. Вони мають неоднакове призначення, оскільки вина є обов'язковою ознакою досліджуваного складу злочину. Без неї відсутній склад злочину, а тому не може бути кримінальної відповідальності (ст. 2 КК). Такий підхід повністю відповідає нашій кримінально-правовій доктрині, за якою кримінальній відповідальності й покаранню повинні підлягати лише винні особи. Проте вина не вичерпує повністю змісту суб'єктивної сторони складу злочину. Вина, як відомо, виражається в психічному ставленні особи до вчиненого злочину у формі умислу й необережності [8, с. 179]. Зміст форми вини розкривається в стст. 24 і 25 КК. Наука кримінального права розглядає вину особи, що проявляється в злочині як факт об'єктивної дійсності (тобто як об'єктивну істину), яку повинен встановити слідчий, прокурор, суд. При цьому теорія кримінального права України заперечує так званій «оціночній» критерій розуміння вини, що мав місце в працях незначної кількості прихильників. Так, вважаючи невдалим визначення поняття вини в традиційному її розумінні, Б. С. Утевський запропонував своє, на його думку більш вдале визначення, включивши в нього оціночний момент [19, с. 103]. Його судження про вину як оціночну категорію, що виражена в негативному ставленні судді до поведінки підсудного, взята на озброєння практиками, могла б мати негативний вплив на діяльність органів правосуддя.

Методологічною основою пізнання психіки особи до вчиненого нею злочину, зокрема передбаченого ст. 371 КК, є критерій її з'ясування через аналіз діяльності особи, яка вчинила злочин [20, с. 8]. Ось чому суб'єктивна сторона злочину, на наше переконання, повинна встановлюватись через перелік юридично значимих ознак об'єктивної сторони досліджуваного складу злочину, на основі яких проводиться поділ злочинів із формальними або матеріальними складами. Вони, зрозуміло, неоднаково відображаються у свідомості винного, тому в кримінально-правовій доктрині приділяється значна увага з'ясуванню змісту вини у злочинах із формальним складом, до яких відносяться склад злочину передбачений частинами 1, 2, 3 ст. 371 КК (за винятком ознаки ч. 3 цієї статті «дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки»). Як відомо, з цього питання в науці кримінального права існує дві точки зору. Одні автори стверджують, що у злочинах формальним складом вина виражається в психічному відношенні не тільки до дій, але й до наслідків [21, с. 27; 22, с. 6]; інші переконані, що у формальних складах, де наслідок не є ознакою об'єктивної сторони таких складів злочину, психічне ставлення до нього не впливає на форму вини і кваліфікацію злочинів (тобто в злочинах із формальними складами форма вини визначається психічними ставленнями тільки до діяння) [20, с. 74; 23, с. 11–29].

Автор повністю поділяє другу точку зору, тому що вона не ігнорує різницю між матеріальними і формальними складами, яка обумовлена їх законодавчою конструкцією.

У ст. 371 КК України відсутні будь-які вказівки на суб'єктивні ознаки. Разом з тим, структура об'єктивної сторони складу злочину завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою як злочину з формальним складом (за винятком ознаки ч. 3 ст. 371 КК «дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки») свідчать, що цей злочин може вчинятися лише умисно та тільки з прямим умислом. Мотив зазначених умисних дій можуть бути різними: неввірено зрозумілі інтереси осіб, егоїзм, помста, користь тощо. Проте вони, як відомо, на кваліфікацію вчиненого не впливають (окрім випадків, коли умисні дії були вчинені з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах), а можуть лише бути враховані судом під час призначення певної міри покарання або при звільненні від реального відбування покарання.

Також необхідно проаналізувати дії або бездіяльності, які винний вчинив під час завідомо незаконного затримання, приводу, домашнього арешту або тримання під вартою, а також при вчиненні дій, передбачених частинами першою або другою цієї статті, якщо вони були вчинені з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах. Дослідження кримінальних справ свідчить, що дії вчинялися лише (100%) з умисною формою вини (причому умисел був прямим). Ці висновки підтверджує опитування працівників правоохоронних органів, судів і студентів юридичних факультетів стосовно завідомо незаконного затримання, приводу, домашнього арешту або тримання під вартою (95% із 600 опитаних вказали прямий умисел вчинення цих злочинів з формальним складом). Це також підтверджується тим, що в цьому випадку особа усвідомлює суспільну небезпечність своїх дій або бездіяльності і бажає їх вчинити (оскільки інших складових, окрім завідомості своїх дій або бездіяльності, тут немає). Про прямий умисел при вчиненні цього злочину з формальним складом також свідчить такий термін закону (ст. 371 КК), як «завідомо» [24], який відноситься до інтелектуального критерію умислу. Вольовий акт стає можливим лише тоді, коли спонукання суб'єкта стають дійсними, шлях і засоби їх задоволення знайдені і набувають чітко вираженої направленості у вигляді прагнення до досягнення мети, акумулюючи свідомість і волю індивідуума [26, с. 114]. Це зумовлено тим, що злочинний характер і зміст вини у злочинах з формальним складом не передбачає необхідності психічного відношення особи до суспільно небезпечних наслідків, а свідомість і воля людини встановлюється лише стосовно вчиненого нею діяння. Структура злочинів з формальними складами злочину, до яких належить і діяння, передбачене ст. 371 КК, така, що наслідки в них лежать за межами необхідних ознак об'єктивної сторони, а отже, і складу злочину [25, с. 73]. Ще раз слід підкреслити, що об'єктивна сторона злочину, що нами досліджується як обов'язкова ознака, включає лише суспільне небезпечне діяння (дію або бездіяльність) та час вчинення злочину (за винятком тих, що нами вже вказувалися вище). Інтелектуальна ознака умислу в даних злочинах включає лише усвідомлення особою суспільної

небезпечності діянь. Ставлення до наслідків у вигляді заподіяння шкоди охоронюваним інтересам правосуддя, що охоплюється усвідомленням і бажанням особи, яка вчиняє злочин, передбачений ст. 371 КК (за винятком тих, що нами вказані), на кваліфікацію не впливають.

Однією з основних ознак, які характеризують злочин, передбачений ст. 371 КК, є суспільна небезпека. Визначаючи зміст умислу, а точніше, інтелектуального критерію вини, треба встановити і фактор усвідомлення особою вчиненого нею діяння. Таке усвідомлення повинно включати дві складові: по-перше, усвідомлення особою фактичного змісту та характеру події, яка утворює діяння як акт вольової поведінки людини; і, по-друге, усвідомлення особою соціальної корисності або, навпаки, шкідливості її поведінки для охоронюваних законом інтересів суспільства, громади чи окремої людини. Послідовність такого усвідомлення, етапи формування думок особи щодо своєї поведінки можуть бути різними. В одних випадках особа взагалі не зважає на суспільну небезпечність, заборонність, караність свого діяння, зосереджуючи свою увагу лише на своїх бажаннях щодо певних дій, передбачених ст. 371 КК. При цьому, якщо людина не усвідомлює фактичного змісту та характеру свого діяння, то усвідомлення його суспільної небезпечності також виключається. У той же час, усвідомлення суспільно небезпечного характеру поведінки передбачає розуміння і змісту дій, що описані в ст. 371 КК.

Аналіз змісту умислу злочинів, що досліджуються, надає нам можливість стверджувати, що суспільно небезпечний характер цих діянь охоплюється повним розумінням особи. Підставою для такого твердження є обставина, яка закладена у нормах процесуального законодавства. Особа повинна розуміти обов'язки, які вона виконує у зв'язку із здійсненням кримінального провадження, а це означає, що при з'ясуванні суб'єктивної сторони цього злочину необхідно звертати увагу на процесуальні права та обов'язки учасників певних правопорушень.

Таким чином, особа має можливість у повному обсязі оцінити майбутні наслідки своєї поведінки, її заборону, а отже, і усвідомити, що караність діяння означає його підвищену суспільну небезпеку. Це складає, на нашу думку, перший етап формування умислу винного — інтелектуальний критерій вини.

На другому етапі особа приймає рішення діяти у заборонений ст. 371 КК спосіб чи утриматись від нього. При вчиненні завідомо незаконного затримання, приводу, домашнього арешту або тримання під вартою бажання особи буде підтвержене незаконними діями особи або осіб, а також відповідними носіями інформації тощо. В цьому випадку винний усвідомлює, що, вчиняючи дії або бездіяльність у будь-якій з форм прояву цього злочину, він вчиняє завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою, і бажає це вчинити. В цьому контексті можна стверджувати, що саме від волі винної особи залежить рішучість у вчиненні завідомо незаконного затримання, приводу, домашнього арешту або тримання під вартою, незважаючи на захист кримінальної відповідальності.

Умисними вважаються також дії особи, яка, не усвідомлюючи самої суспільної небезпечності свого діяння, бажає його вчинити [27, с. 134]. Дане пра-

вило може бути застосоване і для аналізованих злочинів як діянь із формальним складом, які можуть бути вчинені лише з прямим умислом і для наявності складу злочину немає кримінально-правового значення передбачення особою можливості настання суспільно небезпечних наслідків, здійснюючи завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою, винний взагалі може не приділяти уваги можливому розвитку подій як результату його поведінки, зосереджуючись лише на самому змісті своїх вчинків, їх обґрунтованості та важливості в момент заподіяння.

Аналіз джерел, у яких висвітлюються питання суб'єктивної сторони злочинів, передбачених ст. 371 КК свідчить, що ці злочини вчиняються з прямим умислом [27, с. 805; 29, с. 1094; 30, с. 572; 31, с. 906; 32, с. 776; 33, с. 139; 34, с. 149; 35, с. 154]. Ця позиція підтверджує також наші обґрунтування щодо вини у злочинах, передбачених ст. 371 КК з формальними складами. Проте слід зауважити, що всі публікації стосовно суб'єктивної сторони злочинів з формальним складом стосувалися старої редакції ст. 371 КК України.

Враховуючи те, що мотив не входить у зміст психологічного відношення особи до вчиненого нею діяння за ч. 1 та 2 ст. 371 КК і знаходиться поза сферою інтелекту і волі як ознаки умислу, що таким чином складають психологічну основу, на якій зароджується вина. Як складові психологічного процесу в зв'язку з вчиненням злочину, вони перетворюються (складаються) з незлочинних мотивів, які не оцінюються кримінальним правом, на відміну від вини. Проведений аналіз судової практики щодо мотивів їх вчинення підтверджує умисну форму вини для злочину, передбаченого ст. 371 КК. Отже, мотив — це завжди психологічна причина вчинку. Це усвідомлені спонукання, інтереси тощо. Хоча мотиви злочину завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою за чч. 1, 2 ст. 371 та ч. 3 ст. 371 (за ознакою «дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки», не визначені цим законом, однак у практичній слідчій і судовій діяльності на стадії досудового розслідування, а також судового провадження у кримінальному процесі необхідно встановити мотив та обґрунтувати їх в обвинувальному вирокі. Як правильно, на наш погляд, відзначав Б.С. Вікторов, «безмотивних діянь не існує...» [36, с. 15]. Згідно з п. 2 ч. 1 ст. 91 КПК України у кримінальному провадженні підлягають доказуванню винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчиненого кримінального правопорушення. Обґрунтуванню вини, чіткому з'ясуванню мотивів і мети злочину, передбаченого ст. 371 КК, слід більше приділяти уваги, ніж це робиться на практиці. Як свідчить вивчення нами юридичної літератури та кримінальних справ стосовно злочинів завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою, вихідним моментом учинення цього злочину є усвідомлення мотиву, яке супроводжується постановкою суб'єктом певної мети. Без проникнення у психологічну структуру правова оцінка злочину ускладнюється.

Мотиви умисного діяння, передбаченого чч. 1, 2 ст. 371 КК (за виключною ознакою), можуть бути різними. Однак вони на кваліфікацію вчиненого не впливають, а лише можуть бути враховані судом під час призначення певної

міри покарання. Під мотивом злочину розуміють обумовлене певними потребами внутрішнє спонукування, яким винний керувався при вчиненні злочину.

Мета (перспектива) — джерело спрямованості суб'єкта, його активності. Вона, як показує аналіз кримінальних справ цієї категорії, відображає уявну модель майбутнього (чого б хотіла досягнути особа в результаті своїх дій). При цьому, в кожному конкретному випадку може бути не одна мета дії, але певна з них все ж домінує і це логічно, тому що вона має певні порядки домінант. Загально визнаним є те, що, на відміну від мотиву, мета характеризує безпосередній злочинний результат, якого прагне винний, вчиняючи злочин. Мета та мотив по-різному характеризують вольовий процес, якщо мотив злочину відповідає на питання, чим керується особа, яка вчинює злочин, то мета злочину визначає направленість дій, тобто якого наслідку хоче досягти особа. Проте ні під час досудового розслідування, ні під час розгляду кримінальних справ у судовому засіданні за ст. 371 КК мета не встановлювалася, хоча це є істотним упущенням, тому що мета складає базу, тобто психологічну основу, на якій зароджується вина, адже мета існує ще до вчинення злочину, до появи вини.

Саме такий підхід і ставлення до цих ознак матиме вагоме значення для теорії кримінального права та практики. Зазначене положення має знайти відображення у відповідній постанові Пленуму Верховного суду України з зазначеної категорії справ (злочинів, проти правосуддя) у такій редакції: «Судам з метою усунення недоліків у з'ясуванні форм і видів вини необхідно по кожній конкретній справі встановлювати мотив і мету злочину як психологічну основу, на якій зароджується вина та які впливають на суть вини».

Суб'єктивну сторону злочину, передбаченою ч. 3 ст. 371 КК, за ознакою «Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки», слід аналізувати стосовно злочину з матеріальним складом. Проаналізуємо погляди на суб'єктивну сторону злочину за цією ознакою. Так, П.А. Воробей, О.М. Гроздур, Р. І. Мельник зазначають, що в цьому злочині можлива лише необережна вина [31, с. 906; 35, с. 155–156]. В.І. Тютюгін стверджує, що відносно тяжких наслідків (ч. 3 ст. 371 КК) психічне ставлення до їх спричинення може полягати як в умисній, так і в необережній формі вини, але злочин у цілому залишається умисний [30, с. 572]. А.Н. Трайнін, В.Ф. Кириченко, Б.В. Здравомислов, М. І. Бажанов дотримуються так званої «подвійної» форми вини, вважаючи, що в злочинах з матеріальним складом саме діяння може бути вчинене з умислом, а наслідки можуть бути спричинені з необережності [37, с. 152; 38, с. 102–103; 39, с. 26–29; 40, с. 14]. Натомість інша група авторів, виходячи із законодавчої формули про єдність психічного ставлення суб'єкта до діяння і наслідків, наголошує на неправомірності такого розмежування, а тому звертається увага на обов'язкове усвідомлення особою можливості настання таких наслідків і наявність у неї такого бажання при вчиненні службових злочинів [41, с. 111; 42, с. 68; 43, с. 62–63].

Варто зауважити, що в даному випадку потрібно говорити про змішану, а не подвійну форму вини, оскільки в законі йдеться про завідомість дій, передбачених частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки та смерть особи охоплюється тяжкими наслідками, тому пси-

хічне ставлення до цих наслідків може полягати як в умисній, так і в необережній формі вини. Але і в останньому випадку такі злочини залишаються в цілому умисними, оскільки визначальним для характеристики їх суб'єктивної стони при змішаній формі вини є психічне ставлення винного до вчинених ним дій (бездіяльності), яке завжди в нашому випадку є умисним, бо не залежить від того, чи потягне за собою це діяння зазначені в ч. 3 ст. 371 КК наслідки. Ці положення на законодавчому рівні знайшли своє певне вирішення в кримінальному законодавстві зарубіжних держав [44; 45; 46; 47; 48; 49].

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна стверджувати: 1) що злочини з формальним складом, передбачені чч. 1, 2 та 3 ст. 371 КК, вчиняються лише з прямим умислом; 2) мотиви злочинів, передбачених чч. 1, 2 ст. 371, можуть бути будь-які, за винятком корисливих мотивів чи мотивів в інших особистих інтересах; 3) злочин з матеріальним складом, передбачений ч. 3 ст. 371 (за ознакою «дії, передбачені частинами першої або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки»), в цілому при змішаній формі вини відносяться до умисних злочинів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. для студ. юрид. вузів і фак. / [Г. В. Андрусів, П. П. Андрушко, В. В. Беньківський та ін.] ; за ред. П.С. Матишевського та ін.]. — К. : Юрінком Інтер, 1997. — 512 с.
2. *Беньківський В.О.* Деякі теоретичні питання вини / В.О. Беньківський // Держава і право : зб. наук, праць. Юридичні і політичні науки / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2000. — Вип. 7. — С. 392–396.
3. *Воробей П.А.* Теорія і практика кримінально-правового ставлення в вину / Петр Адамович Воробей. — К. : НАВСУ, 1997. — 184 с.
4. *Рарог А.И.* Субъективная сторона и квалификация преступлений / Алексей Иванович Рарог. — М. : Профобразование, 2001. — 135 с.
5. *Ткачук А.Л.* До питання про витоки вини як правової категорії / А.Л. Ткачук // Актуальні проблеми держави та права / Одес. нац. акад. — Одеса, 2000, — Вип.13, — С. 144–148.
6. *Фельдблом В.С.* Уголовная ответственность за заведомо ложное показание : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.715. «Уголовное право и уголовный процесс» / В.С. Фельдблом. — М., 1972, — 16 с.
7. *Матвейчук В.К.* Уточнение понятия субъекта экологических преступлений на современном этапе развития общества и государства / В.К. Матвейчук // Проблеми боротьби зі злочинністю в Україні : тези доповідей і повідомлень респ. наук. конф. / АН України. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. — К., 1992. — С. 62 — 64.
8. Учебник уголовного права. Общая часть / [Бородин С.В., Кудрявцев В.Н., Кузнецова Н.Ф. и др.] ; под ред. В.Н. Кудрявцева, А.В. Наумова. — М. : Спартак, 1998. — 412 с.
9. *Матвійчук В.К.* Суб'єктивна сторона складу злочину : [лекція] / В.К. Матвійчук, С.А. Тарарухін. — К. : Українська академія внутрішніх справ, 1994. — 36 с.
10. *Светлов А.Я.* Субъективная сторона преступления / А.Я. Светлов // Уголовное право Украинской ССР на современном этапе : Часть общая. — К., 1995, — С. 160–168.

11. *Дагель П.С.* Содержание, форма и сущность вины в советском уголовном праве / П.С. Дагель // Изв. вузов. Правоведение. — 1969. — № 1. — С. 77—79.
12. *Дагель П.С.* Субъективная сторона преступления и ее установление / П.С. Дагель, Д.П. Котов. — Воронеж : Воронеж, ун-т, 1974. — 230 с.
13. *Дагель П.С.* Понятие вины в советском уголовном праве / П. С. Дагель // Материалы XIII научной конференции ДВГУ. — Владивосток, 1968. — Ч. IV.— С. 121—129.
14. *Демидов Ю.А.* Социальная ценность и оценка в уголовном праве / Юрий Андреевич Демидов. — М. : Юрид. лит, 1975. — 184 с.
15. *Злобин Г.А.* Виновное вменение в историческом аспекте / Г.А. Злобин // Уголовное право в борьбе с преступностью. — М., 1981. — С. 20—26.
16. *Протченко Б.А.* Понятие невменяемости в советском уголовном праве / Б.А. Протченко // Изв. вузов. Правоведение. — 1987. — С. 82—86.
17. *Малков В.П.* Субъективные основания уголовной ответственности / В.П. Малков // Государство и право. — 1995. — № 1. — С. 14—16.
18. *Плотников А.И.* Объективное и субъективное в уголовном праве (оценка преступления по юридическим признакам) / Александр Иванович Плотников.— Оренбург : Основа, 1997. — 140 с.
19. *Утевский Б.С.* Вина в советском уголовном праве / Борис Самойлович Утевский. — М. : Госюриздат, 1950. — 319 с.
20. *Дагель П.С.* Установление субъективной стороны преступления / П.С. Дагель, Р. В. Михеев. — Владивосток : ДВГУ, 1972. — 36 с.
21. *Дурманов Н.Д.* Понятие преступления / Николай Дмитриевич Дурманов. — М.—Л. : АН СССР, 1948. —312 с.
22. *Никифоров Б.С.* Об умысле по действующему законодательству / Б.С. Никифоров // Советское государство и право. — 1965. — № 6. — С. 26—28.
23. *Скляр С.В.* Вина и мотивы преступного поведения / Сергей Валерьевич Скляр. — СПб. : Р. Асланов, Юридический центр Пресс, 2004. — 326 с.
24. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 25—26. — Ст. 131.
25. *Гавриш С.Б.* Уголовно-правовая охрана природной среды Украины. Проблемы теории и развития законодательства / Степан Богданович Гавриш. — Харьков : Основа, 1994. — 640 с.
26. *Тарарухин С.А.* Квалификация преступлений в следственной и судебной практике / Святослав Андреевич Тарарухин. — К. : Юринком, 1995. — 208 с.
27. *Малинин В.Б.* Причинная связь в уголовном праве / Василий Борисович Малинин. — СПб. : Юридический центр Пресс, 2000. — 343 с.
28. *Александров Ю.В.* Злочини проти правосуддя / Ю.В. Александров // Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України за зас. ред. С.С. Яценка. — К. : А. С. К., 2002. — С. 804—844.
29. *Бойко А.М.* Коментар до ст. 371 КК України / А.М. Бойко, М.І. Хавронюк // Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України, за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. — К. : Юридична думка, 2012 — С. 1093—1095.
30. *Тютюгін В.І.* Злочини, які посягають на відносини, що забезпечують незаконну реалізацію конституційних принципів здійснення правосуддя / В.І. Тютюгін // Кримінальне право України: Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. проф. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. — 5-те вид. перероб. і допов. — Х. : Право, 2015. — С. 570—580.

31. *Воробей П.А.* Злочини проти правосуддя / П.А. Воробей, О.М. Грудзур // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В. Савченко та ін.; за ред. О.М. Джужа, А.В. Савченка, В.В. Чернея. — К. : Юрінком Інтер, 2016 — С. 845–968.

32. *Чуваков О.А.* Преступления против правосудия / О.А. Чуваков // Уголовный кодекс Украины. Комментарий; под ред. Ю.А. Кармазина и Е.Л. Стрельцова. — Харьков. ООО «Одиссей», 2001. — С. 774–835.

33. *Матишевський П.С.* Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студентів юрид. Вузів і раб. / П.С. Матишевський. — К. : А. С. К., 2001. — 352 с.

34. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник для студ. вищ. навч. закл. освіти / [Бажанов М.І., Тацій В.Я., Сташис В.В., Зінченко І.О та ін.]; за ред. проф. М.І. Бажанова, В.Я. Тація, В.В. Сташиса. — К. : Юрінком Інтер; Х. : Право, 2002. — 416 с.

35. *Мельник Р.І.* Кримінально-правова характеристика завідомо незаконних затримання, приводу, арешту та тримання під вартою (ст. 371 КК України): Дис. ... на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук; за спец. 12.00.08 — кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / Руслан Іванович Мельник. — Луганськ : Луганський державний ун-т. внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка, 2008. — 221 с.

36. *Викторов Б.А.* Цель и мотив в тяжких преступлениях / Борис Алексеевич Викторов. — М. : Госюриздат, 1963. — 82 с.

37. *Трайнин А.Н.* Состав преступлений по собственному уголовному праву / А.Н. Трайнин. — М. : Госюриздат, 1951. — 338 с.

38. *Киричко В.Ф.* Ответственность за должностные преступления по советскому уголовному праву: Общие вопросы / В.Ф. Киричко. — М. : Академия наук СССР, 1956. — 132 с.

39. *Здравомыслов Б.В.* Должностные преступления. Понятие и квалификация / Б.В. Здравомыслов. — М. : Юрид. лит., 1975. — 168 с.

40. *Бажанов М.И.* Уголовно-правовая охрана советского правосудия: учебное пособие / М.И. Бажанов. — Х. : Юрид. Ин-т, 1986. — 43 с.

41. *Сахаров А.Б.* Ответственность за должностные злоупотребления по советскому уголовному праву / А.Б. Сахаров. — М. : Госюриздат, 1956. — 211 с.

42. *Лысов М.Д.* Ответственность должностных лиц по советскому уголовному праву. / Лысов М.Д. — Казань, Казанский ун-т, 1972. — 176 с.

43. *Галахова А.В.* Превышение власти или служебных полномочий. Вопросы уголовно-правовой квалификации. / А.В. Галахова. — М. : Юрид. лит-ра, 1978. — 96 с.

44. The Polish Penal Code / edited by candidate of law, assistant professor A.I. Lukashov, and D j, prof N.F. Kuznetsova introduction by candidate of law, assistant professor A.I. Lukashov and candidate of law E.A. Sarkisova, translated from Polish by D.A. Barilovitch. — St. Petersburg “Yundichesky Centei Press”, 2001 — 234 p

45. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. — St. Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2001. — 298 p.

46. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.V. Serebrennikova. — St. Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2002. — 366 p.

47. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A.I. Korobeev. — St. Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2002. — 226 p.

48. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn.V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. — St. Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2002. — 366 p.

49. Ley Organica 10/1995, de 23 de noviembre, delCodigo Penal del Reino de Espana (Esta revision vigente desde 01 de Julio de 2015) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://noticias.juridicas.com/base_datos/Penal/lo10-1995.html.

REFERENCES

1. Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna : pidruch. dlia stud. yuryd. vuziv i fak. / [H.V. Andrusiv, P.P. Andrushko, V.V. Benkivstkyi ta in.]; za red. P.S. Matyshevskoho ta in.]. — K. : Yurinkom Inter, 1997. — 512 s.

2. *Benkivskiyi V.O.* Deiaki teoretychni pytannia vyny / V.O. Benkivskiyi // Derzhava i pravo : zb. nauk, prats. Yurydychni i politychni nauky / Instytut derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho NAN Ukrainy. — K., 2000. — Vyp. 7. — S. 392–396.

3. *Vorobei P.A.* Teoriia i praktyka kryminalno-pravovoho stavlennia v vynu / Petr Adamovych Vorobei. — K. : NAVSU, 1997. — 184 s.

4. *Rarog A.I.* Subektivnaja storona i kvalifikacija prestuplenij / Aleksej Ivanovich Rarog. — M. : Profobrazovanie, 2001. — 135 s.

5. *Tkachuk A.L.* Do pytannia pro vytoky vyny yak pravovoi katehorii / A.L. Tkachuk // Aktualni problemy derzhavy ta prava / Odes. nats. akad. — Odesa, 2000, — Vyp.13, —S. 144–148.

6. *Fel'dbljum V.S.* Ugolovnaja otvetstvennost' za zavedomo lozhnoe pokazanie : avtoref. diss. na soiskanie uchenoj stepeni kand. jurid. nauk : spec. 12.715. “Ugolovnoe pravo i ugolovnyj process” / V.S. Fel'dbljum. — M., 1972, — 16 s.

7. *Matvejchuk V.K.* Utochnenie ponjatija subekta jekologicheskikh prestuplenij na sovremennom jetape razvitija obshhestva i gosudarstva / V.K. Matvejchuk // Problemy borotby zi zlochynnistiu v Ukraini : tezy dopovidei i povidomlen resp. nauk. konf. / AN Ukrainy. Instytut derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho. — K., 1992. — S. 62 — 64.

8. Uchebnik ugolovnogo prava. Obshhaja chast' / [Borodin S.V., Kudrjavcev V.N., Kuznecova N.F. i dr.]; pod red. V.N. Kudrjavceva, A.V. Naumova. — M. : Spartak, 1998. — 412 s.

9. *Matviichuk V.K.* Subiektivna storona skladu zlochynu : [leksiiia] / V.K. Matviichuk, S.A. Tararukhin. — K. : Ukrainaska akademiia vnutrishnikh sprav, 1994, — 36 s.

10. *Svetlov A.Ja.* Subektivnaja storona prestuplenija / A.Ja. Svetlov // Ugolovnoe pravo Ukrainskoj SSR na sovremennom jetape : Chast' obshhaja. — K., 1995. — S. 160 — 168.

11. *Dagel' P.S.* Soderzhanie, forma i sushhnost' viny v sovetskom ugolovnom prave / P.S. Dagel' // Izv. vuzov. Pravovedenie. — 1969. — № 1. — S. 77–79.

12. *Dagel' P.S.* Subektivnaja storona prestuplenija i ee ustanovlenie / P.S. Dagel', D.P. Kotov. — Voronezh : Voronezh, un-t, 1974. — 230 s.

13. *Dagel' P.S.* Ponjatie viny v sovetskom ugolovnom prave / P.S. Dagel' // Materialy XIII nauchnoj konferencii DVGU. — Vladivostok, 1968. — Ch. IV.— S. 121–129.

14. *Demidov Ju.A.* Social'naja cennost' i ocenka v ugolovnom prave / Jurij Andreevich Demidov. — M. : Jurid. lit, 1975. — 184 s.

15. *Zlobin G.A.* Vinovnoe vmenenie v istoricheskom aspekte / G.A. Zlobin // Ugolovnoe pravo v bor'be s prestupnost'ju. — M., 1981. — S. 20–26.

16. *Protchenko B.A.* Ponjatie nevmenjaemosti v sovetskom ugolovnom prave / B.A. Protchenko // Izv. vuzov. Pravovedenie. — 1987. — S. 82–86.

17. *Malkov V.P.* Subektivnye osnovanija ugolovnoj otvetstvennosti / V.P. Malkov // Gosudarstvo i pravo. — 1995. — № 1. — S. 14–16.

18. *Plotnikov A.I.* Obektivnoe i subektivnoe v ugovolnom prave (ocenka prestuplenija po juridicheskim priznakam) / Aleksandr Ivanovich Plotnikov.— Orenburg : Osnova, 1997. — 140 s.

19. *Utevskij B.S.* Vina v sovetском ugovolnom prave / Boris Samojlovich Utevskij. — M. : Gosjurizdat, 1950. — 319 s.

20. *Dagel' P.S.* Ustanovlenie subektivnoj storony prestuplenija / P.S. Dagel', R.V. Miheev. — Vladivostok : DVGU, 1972. — 36 s.

21. *Durmanov N.D.* Ponjatie prestuplenija / Nikolaj Dmitrievich Durmanov. — M.—L. : AN SSSR, 1948. — 312 s.

22. *Nikiforov B.S.* Ob umysle po dejstvujushhemu zakonodatel'stvu / B.S. Nikiforov // Sovetskoe gosudarstvo i pravo. — 1965. — № 6. — S. 26—28.

23. *Sklyarov S.V.* Vina i motivy prestupnogo povedenija / Sergej Valer'evich Sklyarov. — SPb. : R. Aslanov, Juridicheskij centr Press, 2004. — 326 s.

24. Kryminalnyi kodeks Ukrainy (Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2001, N 25—26, st.131).

25. *Gavrish S.B.* Ugolovno-pravovaja ohrana prirodnoj sredy Ukrainy. Problemy teorii i razvitiya zakonodatel'stva / Stepan Bogdanovich Gavrish. — Har'kov : Osnova, 1994. — 640 s.

26. *Tararuhin S.A.* Kvalifikacija prestuplenij v sledstvennoj i sudebnoj praktike / Svjatoslav Andreevich Tararuhin. — K. : Jurinkom, 1995. — 208 s.

27. *Malinin V.B.* Prichinnaja svjaz' v ugovolnom prave / Vasilij Borisovich Malinin. — SPb. : Juridicheskij centr Press, 2000. — 343 s.

28. *Aleksandrov Yu.V.* Zlochyny proty pravosuddia / Yu.V. Aleksandrov // Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy za zas. red. S.S. Yatsenka. — K. : A. S. K., 2002. — S. 804—844.

29. *Boiko A.M.* Komentar do st. 371 KK Ukrainy / A. M. Boiko, M. I. Khavroniuk // Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy, za red. M.I. Melnyka, M.I. Khavroniuka. — K. : Yurydychna dumka, 2012 — S. 1093—1095.

30. *Tiutiuhin V.I.* Zlochyny, yaki posiahaiut na vidnosyny, shcho zabezpechuiut nezakonnu realizatsiiu konstytutsiinykh pryntsyviv zdiisnennia pravosuddia / V.I. Tiutiuhin // Kryminalne pravo Ukrainy: Osoblyva chastyna / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov, V.I. Tiutiuhin ta in.; za red. prof. V.Ya. Tatsiia, V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina. — 5-te vyd. pererob. i dopov. — Kh. : Pravo, 2015. — S. 570—580.

31. *Vorobei P.A.* Zlochyny proty pravosuddia / P.A. Vorobei, O.M. Hrudzur // Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / D.S. Azarov, V.K. Hryshchuk, A.V. Savchenko ta in.; za red. O.M. Dzhuzha, A.V. Savchenka, V.V. Chernieia. — K. : Yurinkom Inter, 2016 — S. 845—968.

32. *Chuvakov O.A.* Prestuplenija protiv pravosudija / O.A. Chuvakov // Ugolovnyj kodeks Ukrainy. Kommentarij; pod red. Ju.A. Karmazina i E.L. Strel'cova. — Har'kov. OOO "Odissej", 2001. — S. 774—835.

33. *Matyshevskiy P.S.* Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna: pidruchnyk dlia studentiv yuryd. Vuziv i rak. / P.S. Matyshevskiy. — K. : A. S. K., 2001. — 352 s.

34. Kryminalne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna: pidruchnyk dlia stud. vysch. navch. zakl. osvity / [Bazhanov M.I., Tatsii V.Ya., Stashys V.V., Zinchenko I.O. ta in.]; za red. prof. M.I. Bazhanova, V.Ya. Tatsiia, V.V. Stashysa. — K. : Yurinkom Inter; Kh. : Pravo, 2002. — 416 s.

35. *Melnyk R.I.* Kryminalno-pravova kharakterystyka zavidomo nezakonnykh zatrymannia, pryvodu, areshthu ta trymannia pid vartoiu (st. 371 KK Ukrainy): Dys... na zdobuttia naukovooho stupenija kand. yuryd. nauk; za spets. 12.00.08 — kryminalne pravo

ta kryminolohiia; kryminalno-vykonavche pravo / Ruslan Ivanovych Melnyk. — Luhansk : Luhanskyi derzhavnyi un-t. vnutrishnikh sprav im. E.O. Didorenka, 2008. — 221 s.

36. *Viktorov B.A.* Cel' i motiv v tjazhkih prestuplenijah / Boris Alekseevich Viktorov. — M. : Gosjurizdat, 1963. — 82 s.

37. *Trajnin A.N.* Sostav prestuplenij po sobstvennomu ugovnomu pravu / A.N. Trajnin. — M. : Gosjurizdat, 1951. — 338 s.

38. *Kirichko V.F.* Otvetstvennost' za dolzhnostnye prestuplenija po sovetському ugovnomu pravu: Obshhie voprosy / V.F. Kirichko. — M. : Akademija nauk SSSR, 1956. — 132 s.

39. *Zdravomyslov B.V.* Dolzhnostnye prestuplenija. Ponjatje i kvalifikacija / B.V. Zdravomyslov. — M. : Jurid. lit., 1975. — 168 s.

40. *Bazhanov M.I.* Ugolovno-pravovaja ohrana sovetського pravosudija: uchebnoe posobie / M.I. Bazhanov. — H. : Jurid. In-t, 1986. — 43 s.

41. *Saharov A.B.* Otvetstvennost' za dolzhnostnye zloupotreblenija po sovetському ugovnomu pravu / A.B. Saharov. — M. : Gosjurizdat, 1956. — 211 s.

42. *Lysov M.D.* Otvetstvennost' dolzhnostnyh lic po sovetському ugovnomu pravu. / Lysov M.D. — Kazan', Kazanskij un-t, 1972. — 176 s.

43. *Galahova A.V.* Prevyshenie vlasti ili sluzhebnyh polnomochij. Voprosy ugolovno-pravovoj kvalifikacii./ A.V. Galahova. — M. : Jurid. lit-ra, 1978.— 96 s.

44. The Polish Penal Code / edited by candidate of law, assistant professor A.I. Lukashov, and D j, prof N.F. Kuznetsova introduction by candidate of law, assistant professor A.I. Lukashov and candidate of law E. A Sarkisova, translated from Polish by D.A. Barilovitch. — St. Petersburg “Yuridicheskij Centei Press”, 2001 — 234 p

45. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y. I. Aidarov. — St. Petersburg : “Yuridicheskij Center — Press”, 2001. — 298 p.

46. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A. V. Serebrennikova. — St. Petersburg : “Yuridicheskij Center — Press”, 2002. — 366 p.

47. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A. I. Korobeev. — St Petersburg : “Yuridicheskij Center — Press”, 2002. — 226 p.

48. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn. V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. — St. Petersburg : “Yuridicheskij Center — Press”, 2002. — 366 p.

49. Ley Organica 10/1995, de 23 de noviembre, delCodigo Penal del Reino de Espana (Esta revision vigente desde 01 de Julio de 2015) [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu : http://noticias.juridicas.com/base_datos/Penal/lo10-1995.html.

Шніпко О.С. Суб'єктивна сторона злочину завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою

У статті з'ясовуються загальні теоретичні положення, що стосуються суб'єктивної сторони злочину взагалі і, зокрема ті, які відносяться до суб'єктивної сторони злочину, передбаченого статтею 371 Кримінального кодексу України. Досліджуються існуючі точки зору стосовно вини злочинів з формальними складами, передбаченими частинами 1 та 2 статті 371 Кримінального кодексу, а також стосовно злочину з матеріальним складом за частиною 3 цієї статті, та пропонується авторське бачення цієї проблеми.

Ключові слова: суб'єктивна сторона, вина, мотив, мета, прямий умисел.

Шньпко А.С. Субъективная сторона преступления заведомо незаконные задержания, привод, домашний арест или содержание под стражей

В статье выясняются общие теоретические положения, касающиеся субъективной стороны преступления вообще и, в частности, относящиеся к субъективной стороне преступления, предусмотренного статьей 371 Уголовного кодекса Украины. Исследуются существующие точки зрения относительно вины преступлений с формальными составами, предусмотренными частями 1 и 2 статьи 371 Уголовного кодекса, а также в отношении преступления с материальным составом по части 3 этой статьи, и предлагается авторское видение этой проблемы.

Ключевые слова: субъективная сторона, вина, мотив, цель, прямой умысел.

Shnytko O. Subjective Aspect of a Crime of Knowingly Unlawful Detention, Forced Bringing, House Arrest, or Holding in Custody

The article investigates general theoretical provisions regarding the subjective aspect of a crime and in particular of a crime under Article 371 of the Criminal Code of Ukraine. The author examines existing viewpoints concerning formal crimes specified in Part 1 and 2, Article 371 of the Criminal Code of Ukraine, and regarding material crime specified in Part 3 of the same Article; the author also provides his personal viewpoint on the issue.

Keywords: Subjective Aspect; Guilt; Motive; Purpose; Direct Intent

Стаття надійшла до редакції 28.12.2016.